

**Det særlige rådgivende udvalg
for dansk-tysk samarbejde:
Afrapportering 2023**

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Region
Syddanmark

Formandens synspunkt

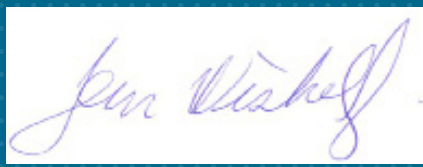
Her i sommeren 2023 har det særlige rådgivende udvalg for dansk tysk samarbejde været i funktion i halvandet år. Det er anden gang vi aflægger rapport til regionsrådet. Jeg kan konstatere både fremskridt i samarbejdet og ønske om mere. Det er som det skal være.

I april 2023 underskrev vi en fælles handlingsplan 2023-2024 med delstatsregeringen Slesvig-Holsten, og til november vil vi afholde et topmøde i Neumünster. På denne måde har vi lagt et nyt lag oveni de samarbejder, der i forvejen var veletablerede. Vi har et stærkt udgangspunkt i det dansk-tyske samarbejde, og det skal omsættes i fælles indsats i den grønne omstilling, bedre kendskab til samarbejdspartnere og muligheder på den anden side af grænsen, bedre muligheder for at bo på den ene side og arbejde på den anden side og meget mere folkeligt og kulturelt samvær.

I sidste ende skal vi måles på de faktiske resultater, men vi kan se, at faste samarbejdsmønstre betaler sig. Det blev bekræftet, da Region Sønderjylland-Schleswig (RSS) holdt ikke mindre end 25-års jubilæum på Gottorp Slot i september 2022.

I perioden fra sommeren 2022 til 2023 har medlemmerne af det rådgivende udvalg på forskellig vis været dybt involveret i udformning af den nye regionale udviklingsstrategi, der er i offentlig høring i efteråret 2023. Det dansk-tyske samarbejde har fået en solid placering i den nye strategi.

I samme periode er det EU-støttede Interreg-samarbejde Danmark-Tyskland kommet virkelig flot fra land. Her kun godt et år efter det formelle startskud for Interreg 6A er programmet allerede nød til at bremse lidt op i visse dele af programmet. Det er væltet ind med gode ansøgninger. Det er positivt, at der nu er hård konkurrence på kvaliteten. Det lover godt for fremtiden i det dansk-tyske samarbejde.

Udgivelse:
Regional Udvik-
ling
Region Syddan-
mark
Damhaven 12,
7100 Vejle

Foto:
Getty Images
Lene Esthave

Verdensmålene for bæredygtig udvikling blev vedtaget af regeringslederne i 2015. De sætter den globale udviklingsdagsorden frem mod 2030 og forpligter verdens lande til at handle på de udfordringer, verden står overfor. Udfordringerne har nationale, regionale og lokale konsekvenser og skal løses i fællesskab. Verdensmålene udgør 17 konkrete mål og 169 delmål, som gælder for alle FN's 193 medlemslande. Region Syddanmark støtter verdensmålene.

Indhold

Side 2 Formandens synspunkt

Side 3 Udvalgets virke

Side 4 Status for det dansk-tyske samarbejde

Side 9 Udviklingsbarometer

Udvalgets virke

Regionsrådet har nedsat det særlige rådgivende udvalg for dansk-tysk samarbejde for at rådgive regionsrådet om udvikling af det grænseoverskridende samarbejde. Arbejdet foregår således i mange forskellige sammenhænge, hvor udvalgets medlemmer er aktive. Ved udvalgmøderne drøftes udviklingen, samtidig med at der rapporteres om nye udviklinger.

I året fra 1. august 2022 til 1. august 2023 afholdt udvalget to møder, mens et tredje møde blev aflyst på grund af anden mødeaktivitet. Der blev afholdt møder 24. august 2022 og 21. november 2022.

En vigtig aktivitet i foråret 2023 blev topmøde i Tinglev den 20. april 2023, hvor handlingsplan 2023-2024 for samarbejdet mellem Region Syddanmark og delstaten Slesvig-Holsten blev underskrevet af fungerende regionsrådsformand Bo Libergren og ministerpræsident Daniel Günther.

Udvalgets medlemmer deltog i arbejdet med at formulere et forslag til en ny regional udviklingsstrategi. I denne sammenhæng virkede de som ambassadører for dansk-tysk samarbejde ved en række offentlige møder i starten af 2023.

Et af udvalgets fokuspunkter i 2022 var at fremme tyske sprogkompetencer. I forlængelse heraf bevilgede Regionsrådet den 24. april 2023 5 mio. kr. fra Uddannelsespuljen til formålet.

Medlemmer af det særlige rådgivende udvalg for dansk-tysk samarbejde:

Jens Wistoft

Regionsrådsmedlem, formand for det særlige rådgivende udvalg for dansk-tysk samarbejde og medlem af udvalget for regional udvikling.

Stephanie Lose

Regionsrådsformand. Orlov fra 14. marts 2023 til 1. august 2023.

Bo Libergren

Fungerende regionsrådsformand 14. marts 2023 til 1. august 2023.

Michael Nielsen

Regionsrådsmedlem og formand for udvalget for regional udvikling.

Kim Johansen

Regionsrådsmedlem og medlem af udvalget for regional udvikling.

Status for det dansk-tyske samarbejde

Region Syddanmark deltager i samarbejde med tyske partnere i en række sammenhænge, der hver især udfolder sig i forskellige samarbejdsrum. Nogle samarbejder har en lang historie bag sig, mens andre er under opbygning. Her følger en kort gennemgang af status på de vigtigste samarbejder.

Dansk-tysk Udviklingsalliance

Formålet med alliancen er at binde udviklingskræfter sammen på tværs af Syddanmark og i den dansk-tyske grænseregion, så regionen samlet står stærkere i den nationale og globale konkurrence om udviklingsmidler, talenter, kvalificeret arbejdskraft mv. og bidrager til et mere sammenhængende arbejdsmarked på tværs af grænsen. Udviklingsalliancen er tænkt som en blivende samarbejdsplatform, hvor fælles strategiske dagsordener af vigtighed for udviklingen på tværs af Region Syddanmark og Slesvig-Holsten kan drøftes og løftes.

I perioden 1. august 2022 til 1. august 2023 har alliancen arbejdet støt fremad med at mobilisere og forankre alliancen samt aftalt topmøder, næste gang i november 2023. Ved det kommende topmøde skal blandt andet alliancens governance-model fastlægges endeligt.

I 2022-2023 har særligt skabelsen af netværk inden for områderne digitalisering, kunstig intelligens (AI) og robotteknologi haft god fremgang, og der er skabt nye samarbejdsrelationer mellem klyngesekretariaterne, fx mellem Odense Robotics og Digitale Wirtschaft Schleswig-Holstein (DiWiSH) i Lübeck.

Region Sønderjylland-Schleswig

Region Sønderjylland-Schleswig (RSS) fejrede sit 25-års jubilæum i 2022, hvilket blev markeret med en reception den 16. september 2022 på Gottorp Slot. RSS har udviklet sig til at være et centralt organ for grænsenært samarbejde, hvor der særligt arbejdes med pendling, arbejdsmarked, kultur og politisk dialog i grænselandet.

I december 2022 blev det afgjort, at RSS skal varetage administrationen af den såkaldte borgerprojektfond under Interreg 6A. Det vil ske fra organisationens kontor i Padborg. Fonden forventes at give en betydelig ny dynamik i det borgernære og mellemfolkelige samarbejde over den dansk-tyske grænse.

RSS har også været aktiv i debatten om vilkår for grænsependlere. På denne baggrund er RSS trådt ind som faglig sparringspartner for kommissionen for nedbrydning af barrierer ved grænsen, som er nedsat efter aftale mellem den danske og den tyske udenrigsminister. Region Syddanmark deltager også i dette arbejde.

Interreg 6A Deutschland-Danmark

Interreg-programmet er den væsentligste kilde til finansiering af dansk-tyske samarbejder. I den 7-årige programperiode er der et samlet EU-tilskud på 700 mio. kr. Midlerne er fordelt på fire forskellige prioriteter, som alle emnemæssigt er væsentlige i Region Syddanmarks dansk-tyske samarbejde.

Siden det nye Interreg-program blev lanceret i foråret 2022, har der været en meget stor ansøgningsaktivitet. Det tyder umiddelbart på, at programmet nu fremstår mere tilgængeligt for brugerne, og at de administrative forenklinger virker efter hensigten. Region Syddanmark lagde vægt på disse forhold i forbindelse med udarbejdelsen af programmet.

På billedet ses Interreg-udvalgets formand Jens Wistoft, Region Syddanmark, sammen med udvalgets næstformand Stefan Leyk, Kreis Plön, på Skamlingsbanken ved arrangement for udvalget den 21. juni 2023.

Det er særligt under prioriteterne "En innovativ Region" og "En attraktiv Region", der har været stor ansøgningsaktivitet. Der er således startet flere projekter inden for sundhedsinnovation og dansk-tysk uddannelsessamarbejde. Ved Interreg-udvalgets møde den 22. juni i Kolding blev der også vedtaget et betydeligt tilskud til en videreudvikling af bæredygtig turisme i Vadehavsområdet. Aktører fra Region Syddanmark er stærkt repræsenteret i de godkendte projekter.

I foråret 2023 startede to særskilte puljer under Interreg 6A. Det drejer sig for det første om en såkaldt borgerprojektfond, som primært kan støtte mindre og borgernære, mellemfolkelige aktiviteter. For det andet drejer det sig om den såkaldte Pulje til Kortere Projekter (PKP), der tilbyder aktører

på tværs af alle emner i Interreg-programmet en relativt hurtig adgang til kortere projekter. Der er typisk tale om projekter, der kan forberede større og mere strategiske satsninger. PKP-puljen administreres af Region Syddanmark.

Begge tiltag er kommet godt i gang.

Samarbejde med delstaten Slesvig-Holsten

Delstaten Slesvig-Holsten er den vigtigste samarbejdspartner for Region Syddanmark i det dansk-tyske samarbejde. Det blev bekræftet i fælleserklæring af 24. august 2021. På grundlag af fælleserklæringen har der siden været arbejdet med at udmønte samarbejdet i en handlingsplan. Undervejs tiltrådte en ny regering i Kiel, som på flere måder har indikeret, at de prioriterer samarbejde med Danmark, herunder Syddanmark, højt.

Handlingsplan 2023-2024 for samarbejdet blev underskrevet i Tinglev den 20. april 2023. Den indeholder 13 forskellige konkrete emner, hvor parterne har forpligtet sig til at samarbejde. Den dansk-tyske udviklingsalliances videre udvikling indgår i handlingsplanen, som herudover har overskrifterne "Klima og Miljø" og "Borgernært samarbejde". Se oversigt over handlingsplanen på side 6.

Der er aktiviteter i relation til alle handlingsplanens emner, men der er forskel på, hvor langt man er nået med de forskellige emner. Det kan ses på oversigtens smileys, der er udtryk for Region Syddanmarks vurdering af aktuel status.

På billedet ses europaminister Werner Schwarz og ministerpræsident Daniel Günther, delstaten Slesvig-Holsten, og fungerende regionsrådsformand Bo Libergren, Region Syddanmark, i forbindelse med underskrivelse af handlingsplan den 20. april 2023. Foto: Lene Esthave

DANSK-TYSK UDVIKLINGSALLIANCE

Etablering, mobilisering og forankring af udviklingsalliancen

Der skal sikres faglig bredde og tilstrækkeligt geografisk spredning i alliancens netværk. Styringsmodellen skal endeligt fastlægges ved kommende topmøde.

Videreudvikling og tiltrækning af udviklingsmidler

Dansk-tyske partnerskaber skal konkretiseres i fælles udviklingsprojekter af strategisk betydning, som fx etablering af et Forskningscenter for Cybersikkerhed.

Digitalisering, AI og robotteknologi

I Slesvig-Holsten og Syddanmark har AI og robotteknologi stor betydning. Samarbejde over grænsen skal styrke disse strategiske satsninger. Der er skabt nye samarbejdsrelationer.

KLIMA OG MILJØ

Bæredygtige løsninger for tung transport i projektet "Greater4h".

Herunder støtte til STRING og etableringen af 12 brinttankstationer fra Oslo til Hamborg.

Intensivering af samarbejde om grøn energi

- Dialog med Esbjerg Havn (PoE) og tyske ministerier om bl.a. (nord)tysk energiforsyning.
- Sparringsekskursion for tyske forsyningsselskaber til danske kollegaer.
- Analyseprojekt med Kiel Institut für Weltwirtschaft (IfW) om brintøkonomi er under afklaring.
- Ansøgning til H2Valley om udvikling og etablering af brint-økosystem.

Styrkelse af den grænseoverskridende kollektive trafik

- I de syddanske mobilitetsprioriteringer fra april 2022 indgår bl.a. bedre direkte lyntogsforbindelser med timedrift mellem Aarhus og Hamborg samt fortsat udvikling af den grænseoverskridende regionaltrafik.
- Med finansiering fra bystyret i Flensborg og Region Syddanmark betjener Sydtrafik rute 110 mellem Sønderborg og Flensborg.

Grænseoverskridende samarbejde om klimahandlingsplaner

Region Syddanmark ønsker at afsøge den tyske interesse for et dansk-tysk samarbejde om klimahandlingsplaner på et det kommende dansk-tyske topmøde.

Grænseoverskridende klimatilpasningssamarbejde i regi af projekterne:

- "CLIMATE POL": Samarbejde med Syddansk Universitet. Der søges midler hos Interreg 6A.
- "Poseidon": Bygger videre på erfaringerne fra projektet NEPTUN.

BORGERNÆRT SAMARBEJDE

Mellemlfolkelige kulturprojekter

- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, der blev fornyet i 2021.
- Borgerprojekt-fonden. Støttet af Interreg 6A og administreret af Region Sønderjylland-Schlewig.

Aktiviteter, der udvikler gensidigt sprogkendskab

Dette understøttes blandt andet af kulturaftalen Sønderjylland-Schleswig og Borgerprojekt-fonden under Interreg. Der uddeles midler fra Uddannelsespuljen til projekter, der kan forbedre unges tysk-kompetencer i regionen.

Styrkelse af muligheder for uddannelse på tværs af grænsen

Projektet "GerDa" er et samarbejde mellem danske og tyske erhvervsskoler med fokus på kompetencer til den grønne omstilling.

Samarbejde om sundhedsinnovation

- Inden for robotter og IT. Samarbejde med Healthcare DENMARK og den Danske Ambassade i Berlin.
- Projekter under Interreg 6A blandt andet om sundhedsrobotter.

Beredskab uden Grænser

Projektet "Danger 112" som har fået støtte af Interreg 6A.

Tyske statsborgere bosat i Syddanmark

(2023):

11.910

Udvikling 2018-2023:

+45%

Udvikling 2022-2023:

+18%

Kilde: Danmarks Statistik, tabellen FOLK1B

Indpendlere fra Tyskland med fast arbejde i Syddanmark

(2021):

5.786

Udvikling i indpendlere fra Tyskland med fast arbejde i Syddanmark

(2020 til 2021):

+3,8%

Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik

UDVIKLINGSBAROMETER FOR DANSK-TYSK SAMARBEJDE

Udviklingsbarometeret viser et øjebliksbillede af det dansk-tyske samarbejde samt nogle udviklinger i grænselandet.

Grænsependling fra Tyskland

Der er forskellige måder at opgøre antallet af indpendlere fra Tyskland på. I denne rapport er grænsependlere fra Tyskland til Syddanmark udregnet ved brug af Danmarks Statistiks arbejdsstyrkestatistik, som vi vurderer, er den mest valide datakilde.

Antallet af grænsependlere er udregnet ved at identificere beskæftigede borgere, der arbejder i en kommune i Region Syddanmark og bor i Tyskland.

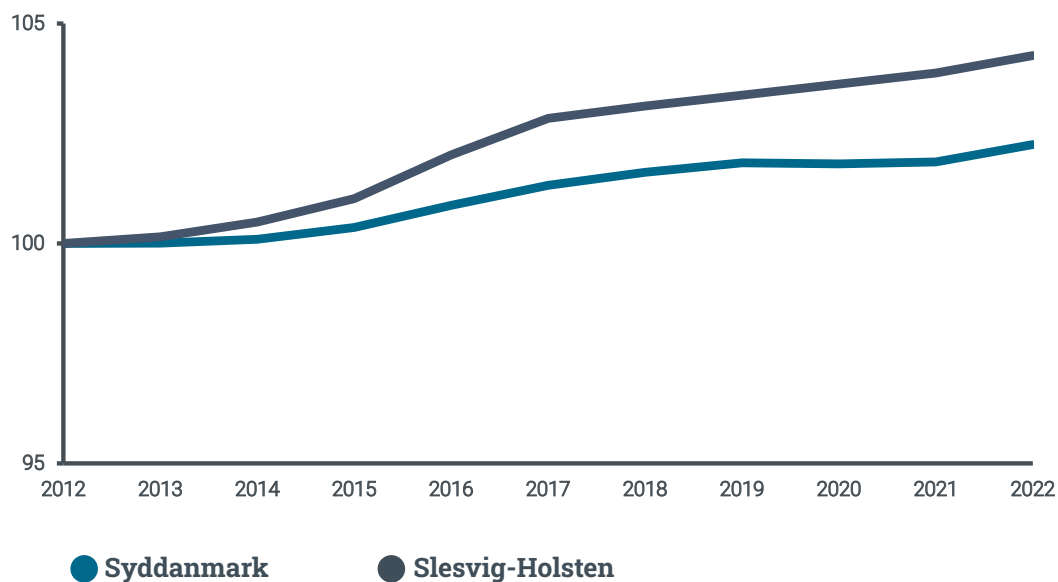
Region Syddanmark har ikke adgang til sammenlignelige data for udpendling fra Syddanmark til Tyskland, hvorfor disse data ikke er medtaget i rapporten.

BEFOLKNINGSUDVIKLING I SYDDANMARK OG SLESVIG-HOLSTEN 2012-2022

2.922.005

indbyggere i
Schleswig-Holsten i
1. kvartal 2022

1.228.362

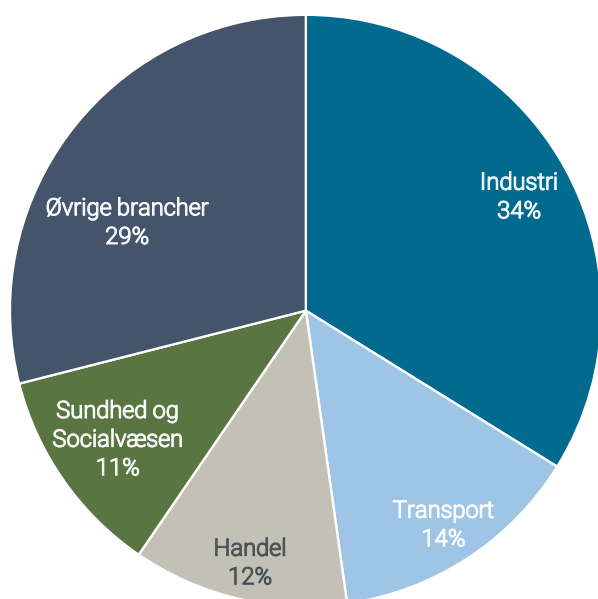
indbyggere i Syddanmark i 1. kvartal 2022

Indeks, 2012=100

Figuren viser befolkningsudviklingen i Syddanmark og i Slesvig-Holsten i perioden 2012 til 2022.

Kilde: DE STATIS og Danmarks Statistik (tabellen FOLK1A), bearbejdet af Region Syddanmark

INDPENDLERE FRA TYSKLAND TIL ARBEJDSPLADSER I SYDDANMARK OPDELT PÅ BRANCHE 2020-2021

	2020	2021	Udvikling 2020-2021
Industri	1.900	1.958	3%
Transport	732	806	10%
Handel	702	682	-3%
Sundhed og socialvæsen	659	664	1%
Øvrige brancher	1.580	1.676	6%
I alt	5.573	5.786	4%

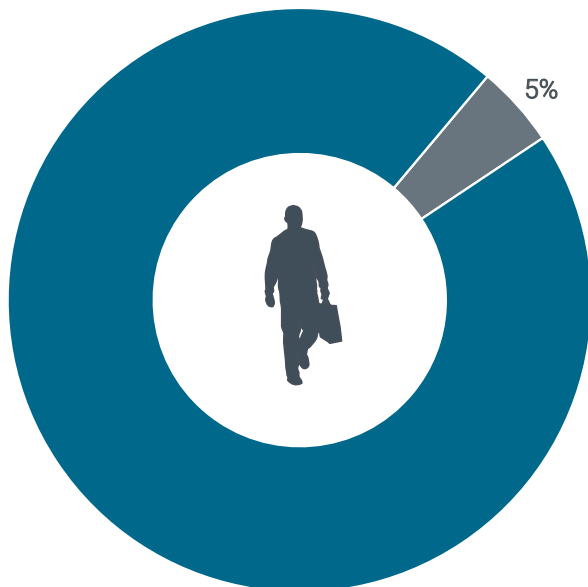
Figuren til venstre viser indpendlingen fra Tyskland til Syddanmark opdelt efter branche i 2021. Tabellen til højre viser antallet af indpendlere fra Tyskland til Syddanmark opdelt på branche i henholdsvis 2020 og 2021. Brancheinddelingen følger DB36. Det vil sige, at Industri er C, Transport er H, Handel er G og Social og Sundhedsvæsen er Q.

Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik, bearbejdet af Region Syddanmark

ANDEL SØNDERJYSKE ARBEJDSPLADSER VARETAGET AF INDPENDLERE FRA TYSKLAND 2021

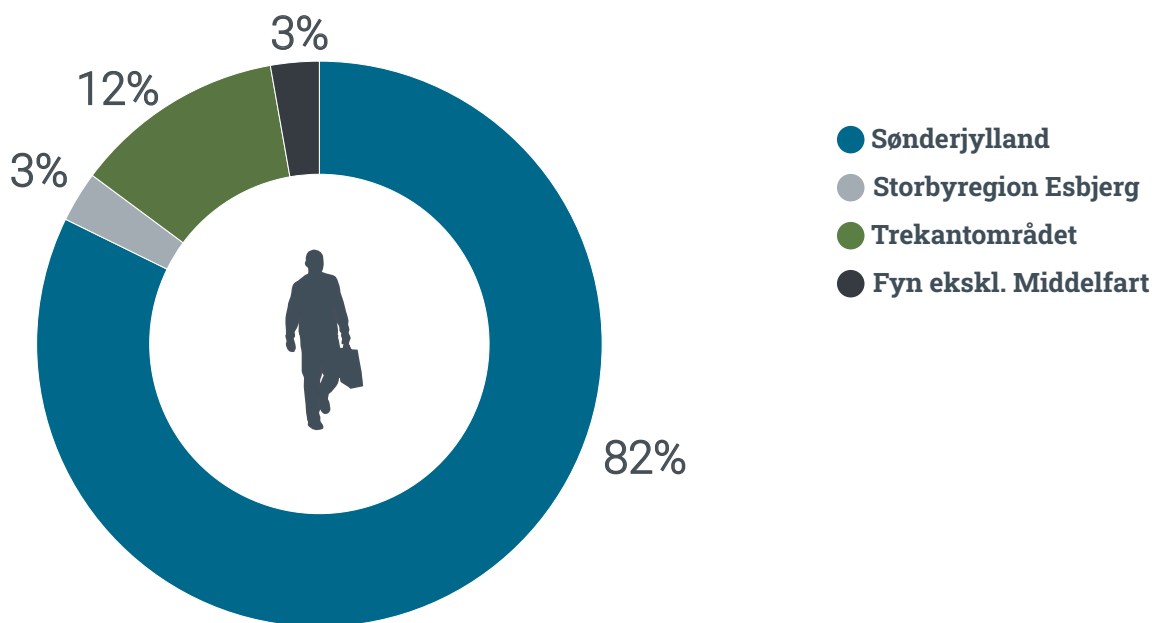
● Sønderjyske arbejdspladser varetaget af tyske indpendlere

● Resterende arbejdspladser i Sønderjylland

Figuren viser, hvor stor en andel af de sønderjyske arbejdspladser, der varetages af tyske indpendlere i 2021. Sønderjylland er defineret som Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa kommuner.

Kilde: e-Statistik.dk samt særkørsel fra Danmarks Statistik, bearbejdet af Region Syddanmark

ANDEL AF INDPENDLERE FRA TYSKLAND OPDELT PÅ OMRÅDER I SYDDANMARK 2021

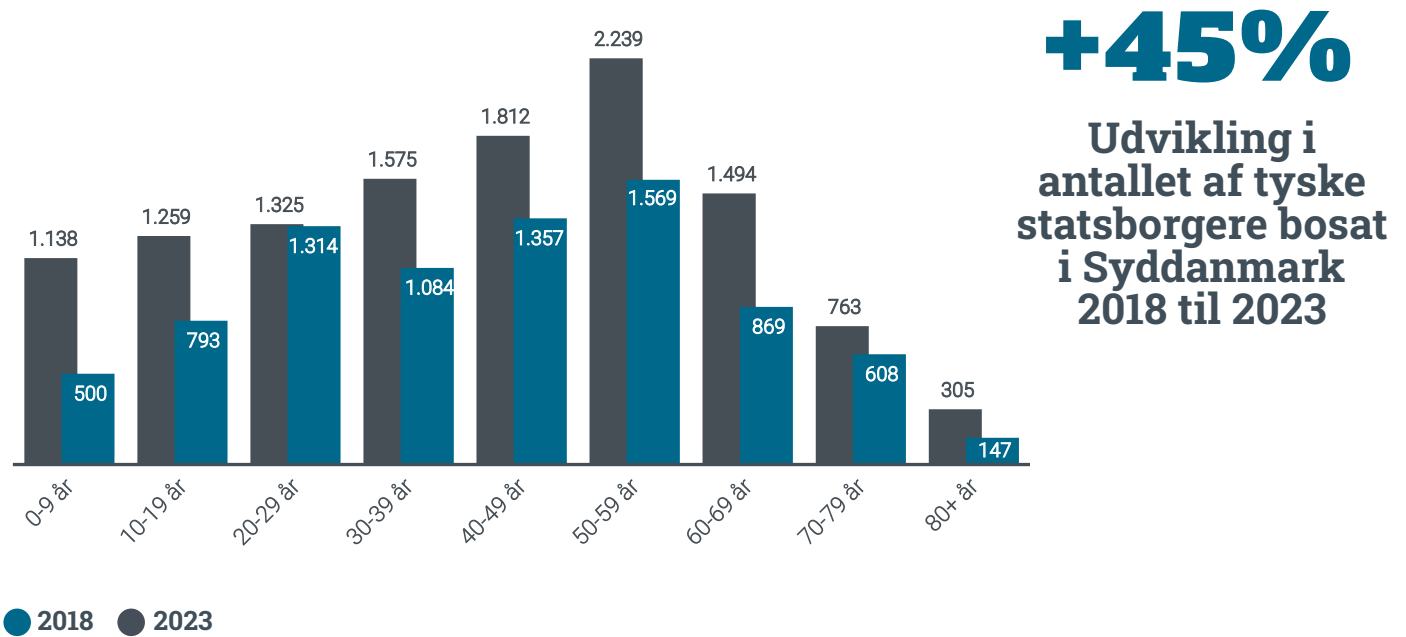

Figuren viser andelen af indpendlere fra Tyskland, der pendler til en arbejdsplads i Region Syddanmark, opdelt på byregioner i 2021. Byregionerne er defineret således: Sønderjylland er Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa kommuner. Storbyregion Esbjerg er Esbjerg, Fanø og Varde kommuner. Trekantområdet er Middelfart, Billund, Vejen, Fredericia, Kolding og Vejle kommuner. Fyn er Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Nyborg, Odense, Svendborg, Nordfyns, Langeland og Ærø kommuner.

Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik, bearbejdet af Region Syddanmark

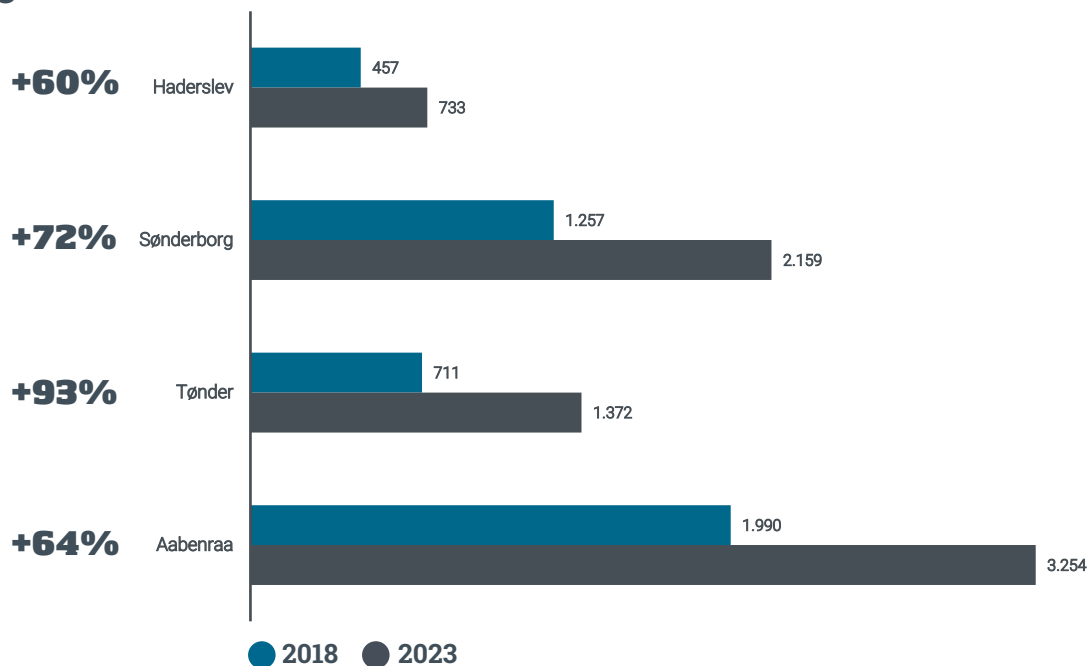
ANTAL TYSKE STATSBOGGERE BOSAT I SYDDANMARK 2018 OG 2023

Figuren viser aldersfordelingen af tyske statsborgere bosat i Syddanmark i 2. kvartal 2018 og 2. kvartal 2023.

Kilde: Danmarks Statistik (tabellen FOLK1B), bearbejdet af Region Syddanmark

ANTAL TYSKE STATSBOGGERE BOSAT I SØNDERJYLLAND 2018 OG 2023

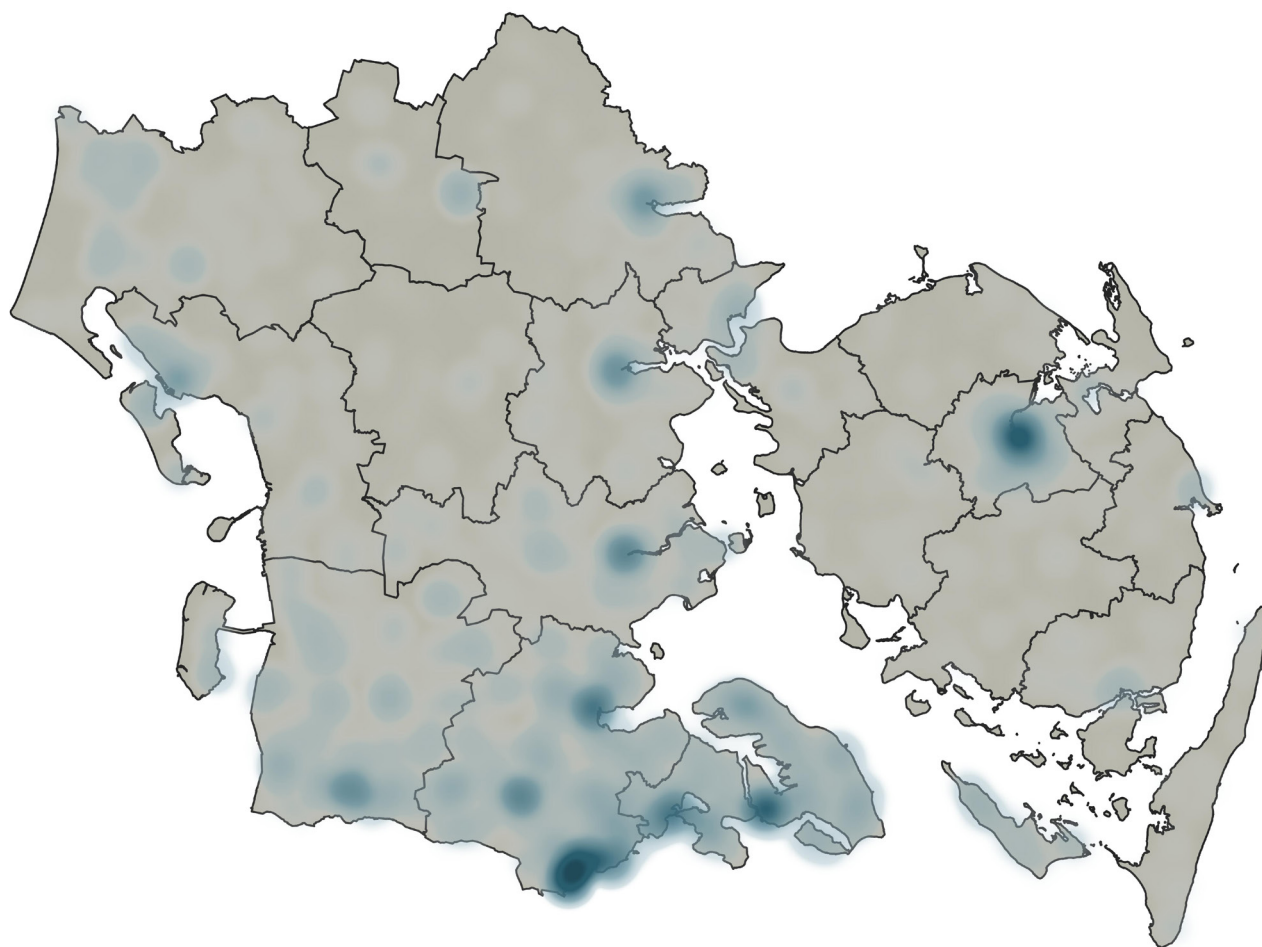
Figuren viser antallet af tyske statsborgere bosat i de sønderjyske kommuner i 2. kvartal 2018 og 2. kvartal 2023. Procentsatserne ud for kommunerne viser udviklingen i antal tyske statsborgere fra 2018 til 2023, der er bosat i den enkelte kommune.

Kilde: Danmarks Statistik (tabellen FOLK1B), bearbejdet af Region Syddanmark

KONCENTRATIONEN AF TYSKE STATSBOGGERE I SYDDANMARK

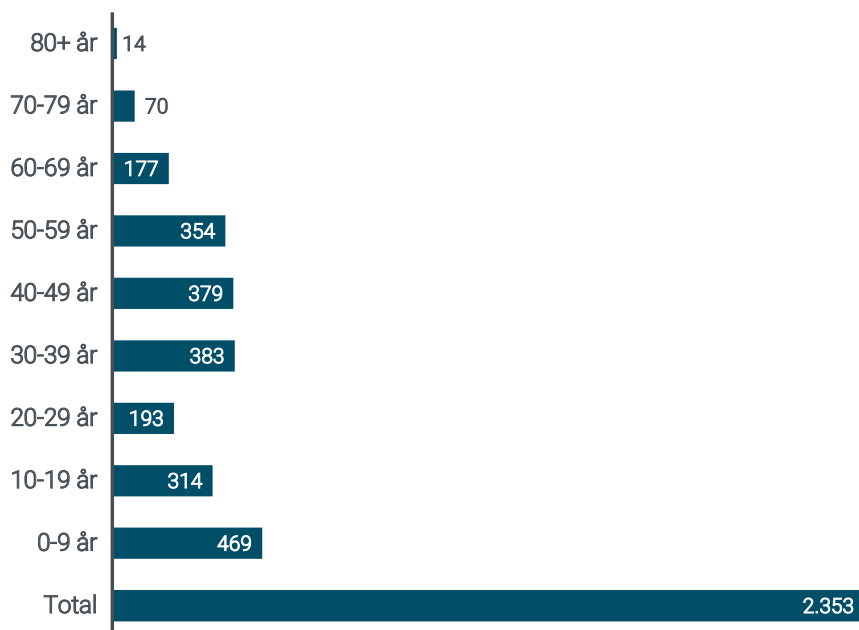
Kortet viser, hvor der bor tyske statsborgere i Region Syddanmark. Farveintensiteten indikerer antallet af tyskere, der bor i det pågældende område. Data er trukket i juni 2023.

Kilde: CPR-registret, bearbejdet af Region Syddanmark

NETTOINDVANDRING FRA TYSKLAND TIL SYDDANMARK 2022

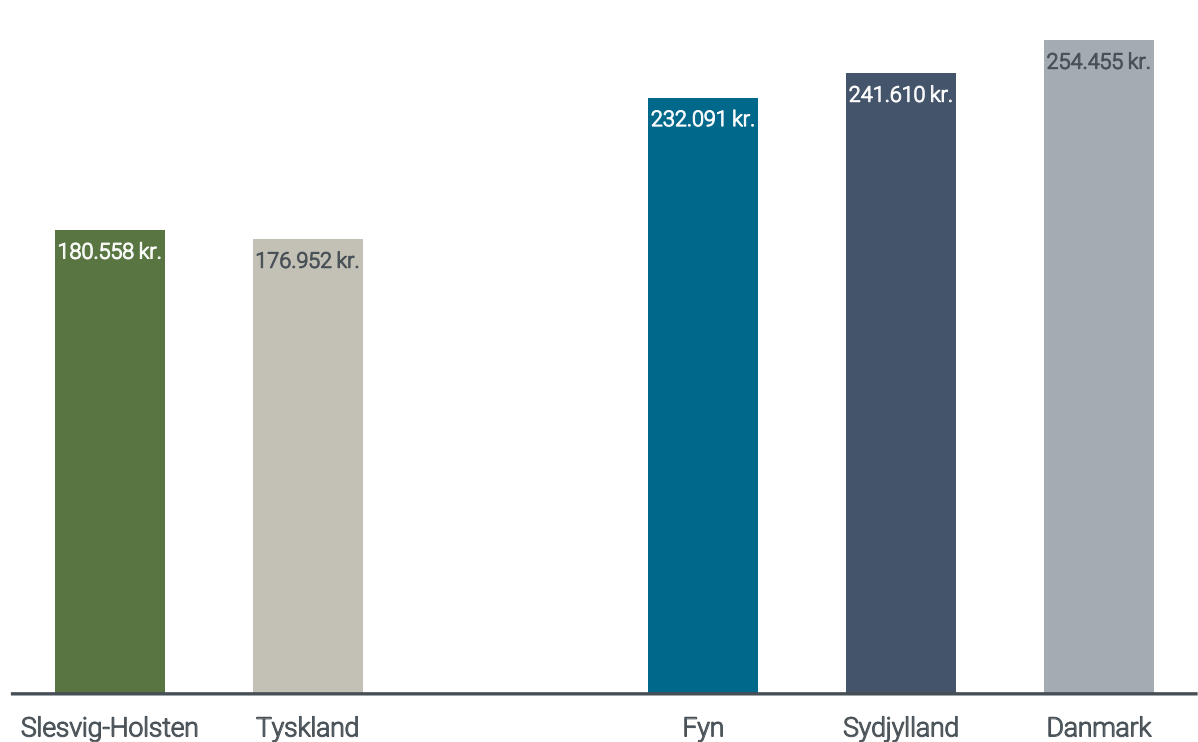
2.353

Nettoindvandringen
fra Tyskland til Syd-
danmark var 2.353
personer i 2022

Figuren viser nettoindvandringen fra Tyskland til Syddanmark opdelt på alder i 2022.

Kilde: Danmarks Statistik (tabellerne VANIAAR og VAN2AAR), bearbejdet af og Region Syddanmark

DISPONIBEL INDKOMST OPDELT PÅ OMRÅDER 2020

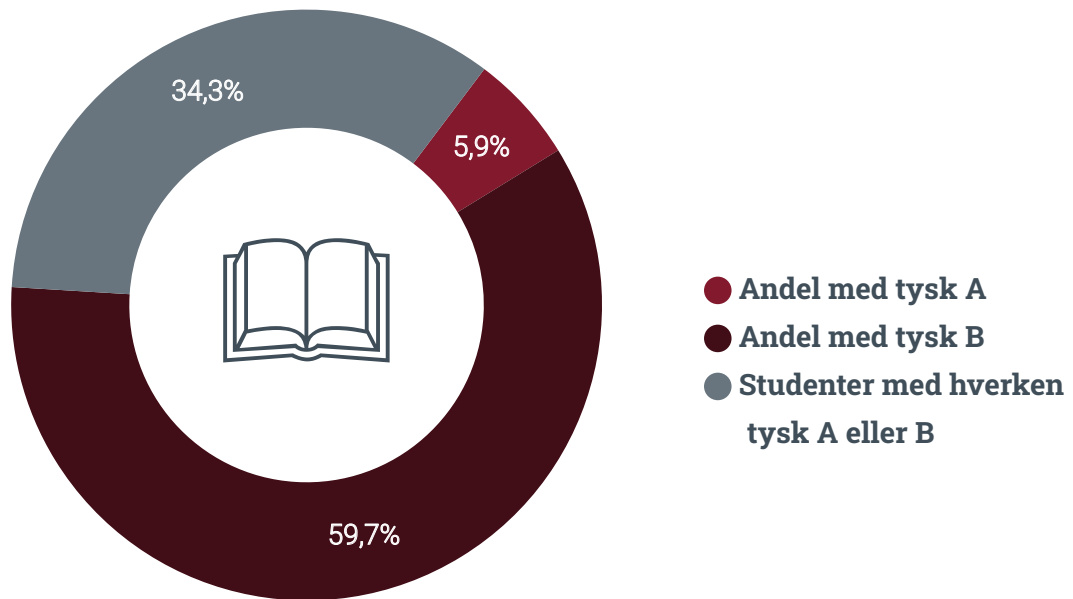
Figuren viser den disponible indkomst pr. indbygger i henholdsvis Slesvig-Holsten, Landsdel Fyn og Landsdel Syddanmark. Indkomsten er beregnet for 2020, og indkomsten for Slesvig-Holsten er omregnet fra Euro til danske kroner med valutakursen 745 DKK. Danmarks Statistik (hvorfra de tre danske tal stammer) definerer disponibel indkomst som "det beløb en person eller familie har til boligudgifter, forbrug eller opsparing, når skatter og renter er betalt".

Kilde: DE STATIS og Danmarks Statistik (tabellen INDKP106), bearbejdet af Region Syddanmark

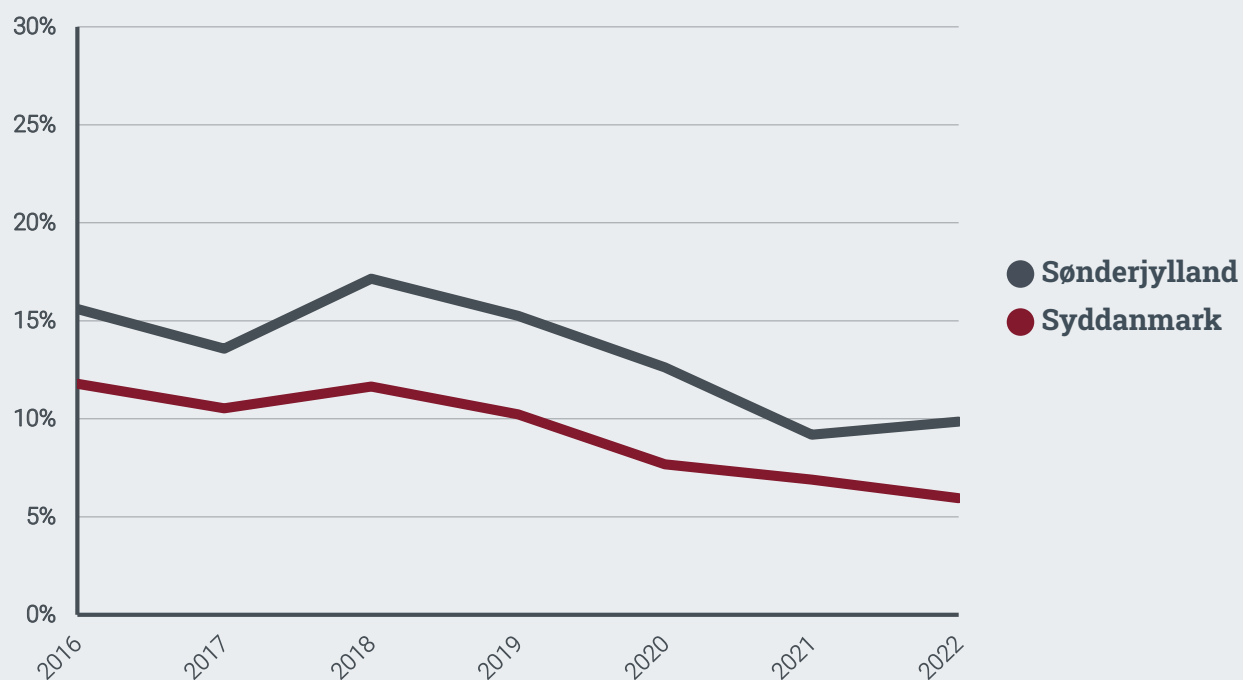
STUDENTER MED TYSK PÅ A-NIVEAU OG B-NIVEAU 2022

Figuren viser andelen af studenter med en Stx, 2-årig Stx eller Hhx i Syddanmark, der har en årskaracter i skriftlig tysk på henholdsvis A- og B-niveau (Fortsættersprog). Kun ungdomsuddannelser hvor det både er muligt at have tysk på A-niveau og B-niveau indgår i fordelingen.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk, bearbejdet af Region Syddanmark

UDVIKLINGEN I ANDELEN AF STUDENTER MED TYSK PÅ A-NIVEAU 2016-2022

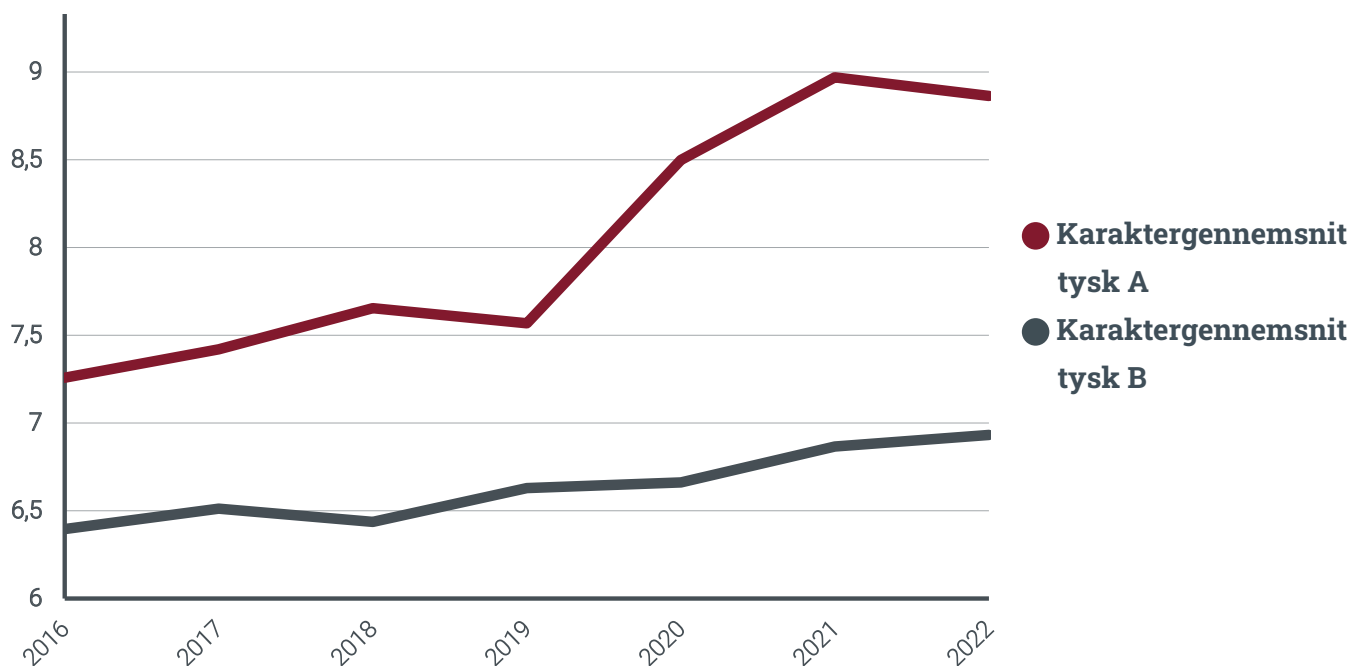

Figuren viser udviklingen i andelen af studenter med en Stx, 2-årig Stx eller Hhx, der har tysk på A-niveau i Sønderjylland og i Syddanmark i perioden 2016 til 2022. Sønderjylland er defineret som Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa kommuner. Tysk på A-niveau er målt ved, om eleven har en årskaracter i skriftlig tysk A Fortsættersprog.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk, bearbejdet af Region Syddanmark

UDVIKLINGEN I KARAKTERGENNEMSNIET HOS STUDENTER MED TYSK PÅ A-NIVEAU OG B-NIVEAU 2016-2022 (SKRIFTLIG TYSK)

Figuren viser udviklingen i karaktergennemsnittet i tysk på A-niveau og B-niveau blandt studenter med en Stx, 2-årig Stx eller Hhx i Syddanmark i perioden 2016 til 2022. Der er tale om karaktergennemsnit i skriftlig tysk fortsættersprog (årskarakter).

Kilde: Region Syddanmark og Uddannelsesstatistik.dk

ANTAL OPTAGNE PÅ UDDANNELSER MED FOKUS PÅ TYSK 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling 2018-2023
Tysk, Odense, sommerstart	20	16	23	12	10	14	-30,0 %
International virksomhedskommunikation i tysk, Odense, sommerstart	19	15	14	10	4	12	-36,8 %
International erhvervsøkonomi med fremmedsprog, Sønderborg, sommerstart*		23	16	12	16	20	
Tysk sprog og kultur, København, sommerstart	27	23	34	30	21	28	3,7 %
Tysk sprog, litteratur og kultur, Aarhus, sommerstart	30	29	29	23	22	18	-40,0 %
International virksomhedskommunikation i tysk, Aarhus, sommerstart	57	40	53	30	33	28	-50,9 %
Tysk, Aalborg, sommerstart	12	6					
International virksomhedskommunikation i tysk, Aalborg, sommerstart	9	5					
I alt	174	157	169	117	106	120	-31,0 %

*Denne medtages her, selvom tysk ikke nødvendigvis er hovedindholdet. Der er tale om en uddannelse, hvor danske studerende har tysk, og tyske studerende har dansk.

Tabellen viser antal optagne (det tilbudte optag) på de tysk-relaterede universitetsuddannelser i Danmark i perioden 2018 til 2023. Der er tale om uddannelser, hvori "tysk" indgår i navnet. Bemærk, at eksempelvis lærerstuderende, der vælger tysk som linjefag, ikke indgår i tabellen.

Kilde: Den Koordinerende Tilmelding (KOT), bearbejdet af Region Syddanmark

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling